

poslanci. Da pa liberalci ne bodo za nas verne Slovence, vé vsaki vrabelj na strehi. Res vam kvasijo laži zoper Slovence, obetajo vam zlate gradove nemškutarji in liberalni Nemci, njihovi jerobi, ali pridobili za slovenskega kmeta vam ne bodo piškovega oreha. Torej takóšnjih ne volite! Le glejte njihovo življenje, njihovo delo, po njih sadu jih boste spoznali.

Mi vidimo, da je našemu kmetu nastavljena past, pomazana s salom velikih obetov. Ali spomni se Slovenec svojega pregovora: „Veliki obeti, malo prejeti“. Ti ničesar ne boš prejel od takih ljudi. Le glej neverstvo, ki vže razjeda, kakor rak, človeško družbo, širi se po nemškutarjih in liberalcih med verne poštene Slovence in jih vabi k zapravljivosti po svojih zabavah. Brezverski duh časa potrl je vže in pogazil marsikaterega poštenje.

Neprestano vrteče se kolo ponemčevanja odtrgalo je tu ud kat. cerkvi, tam kos zemlje slovenske, katero je pogoltnilo nenasitljivo žrelo ponemčevanja. In še več! Ustrojili so si družbo „Südmark“, kakor ste vže brali v tem listu. Res pravi „kij za slovenskega kmeta“. To društvo delalo bo na to, da vas slovenske kmete prežene z vaših kmetij in izroči tako vašo lastino, milo slovensko zemljo, za katero so kri prelivali vaši očetje zoper Turka, največjemu sovragu Slovenstva, vas pa slovenske kmete, hlapce in sužnje Nemcem. Kakor vidite, naš naroden obstanek še ni zagotovljen, posebno ob mejah, kamor se je vjedel, kakor pijavka, ptujec, kjer se ščetini in šopiri ptuji jezik tišči v kot našega; kjer nam se vera smeši, narodnost zatira ter gazijo naše najsvetejše pravice, zagotovljene po postavi. Širijo in množijo se goljufije, zvijače, odrtije in laži samo, da bi vas slovenske kmete vpognili pod gospodljivo nemčursko in liberaluško igo.

Slovinci, nismo več v plenicah, da bi potrebovali nemške ali celó nemčurske dojnice. Smo-li Slovenci kruljevi, da nam nemškutarji in Nemci podajajo v naše roke svoje „brglje?“ Mi lahko brez njih hodimo, saj pa nam jih Nemci ne ponujajo za to, da bi se mi na nje — njihove poslance — opirali, ampak da bi nas ž njimi topli in imeli nas Slovence, kakor imajo nemškutarje pod svojim jerobstvom. Za to komur je draga in mila sloboda, komur je na srci vera in slovenski jezik in hoče ostati slovenski gospodar ter mu je ljuba Avstrija, volil ne bo naših sovražnikov, ljudi, ki bi nas izdali. To bo storil le bedak ter si bo narodnega morivca vzel za svojega zastopnika, „samo telci bodo si izbrali svoje mesarje“ — za svoje zagovornike in zastopnike, poslance svoje.

—še.

Kmetske zbornice, kaj je to!

(Iz govora dr. Gregorečevega v Slatini.)

Od Radgone do slovenskih bratov Hrvatov in Jadranskega morja razprostira se slovenska naša domovina. Kmetski ljudje delajo v njej ogromno večino prebivalstva. Reči moremo: brez slovenskega kmeta Slovencev ni. Zato pa ima vsak kmetski zastopnik brigati in zanimati se za svoje kmetske ljudi, zlasti če se njim slabo godi. No in hudo se godi tudi slovenskemu kmetu, večnemu trpinu. Prečital sem mnogo knjig, pa nobena mi ni povedala, kedaj se mu je dobro godilo!

Naši kmetje ravno tako propadajo, kakor nemški. Vsem se hudo godi, vsi ležejo v uboštvo. To priznavajo sedaj uže najbolj neverni Tomaži, tudi liberalci. Pravijo: vse teži in hiti v mesta; veliko jih ostane tam ali poumerje, vendar veliko se jih na stare dni tudi vrača domov, oslavljenih in izdelanih, da jih mora uboga občina rediti; cena pridelkom pada: leta 1873. je novi cent pšenice veljal 17 fl., sedaj dobiš le 8 fl. Grozne uime so samo v letih 1880—1884 škode naredile za 80 milijonov goldinarjev; nekdaž so kmetski ljudje svojim potrebam ustrezali večjidel s tem, kar so doma pridelali; sedaj žgejo petrolej, pijejo kavo, hodijo po obleko v štacune. Vse to stane suhih denarjev, večino neke danjega davka je kmet pobotaval s pridelki, sedaj mora vse plačevati; davki, priklade silno naraščajo in koliko vzame sol, tobak, sladkar, žveplenke, koleki, pristojbine! Poprej je malokateri kmet bil zadolžen, sedaj tičijo skoro vsi do ušes v dolgovih; vknjiženega kapitala na kmetskih posestvih je sedaj okoli 250.000.000 gld., ki zahtevajo vsakoletnih obrestij 120—150.000.000 gld. To je nova tlaka in rabota, nekdaž grajščakom, sedaj kapitalu! Vsako leto prodajo na eksekutivnih dražbah do 13.000 kmetskih posestev.

Kmetskim ljudem se hudo godi. Nekateri mislijo, da ni več pomagati. To pa ni resnično. Stejemo še zmiraj 4.116.000 kmetskih posestnikov in teh je treba varovati, da ne propadnejo. V to svrhu mnogo svetujejo, na primer: znižanje gruntne davka [22 7/10%], cenejo sol, zalaganje vojaštva s kmetijskimi pridelki od kmetov samih, večjo podporo živinorejstvu, preložitve deželskih, okrajnih in občinskih doklad na indirektni davek, naj se zabranjuje razkosavanje posestev pa tudi preoblaganje z dolgi, sedanji pa se naj zbrisujejo po 100letni amortizaciji, naj se skrbi kmetom za lehek osobni kredit itd.

Marsikateri teh nasvetov so gotovo dobri. Vendar uspeh ostane negotov, dokler ne dobijo kmetje takšne ustrojbe ali organizacije, kakoršno imajo drugi stanovi, na primer notarji, advokati, obrtniki, trgovci in kmalu tudi delavci,

namreč kmetske zbornice. To so ustroji ali organi, občestva ali korporacije, kder se samo kmetski ljudje posvetujejo in sklepajo o koristih in potrebah kmetskega stanú, to pa na podlagi veljavnega državnega zakona ali postave. Vlada predloži vsako postavo, še preden jo izroči drž. zboru, vselej trgovskim zbornicam v pretres, če ona zadeva trgovske koristi. Dosedanje izkušnje učijo, da je vlada zmiraj ozirala se na mnenja in izjave trgovskih zbornic. Vrh tega imajo še ove zbornice volilno pravico ter volijo v deželni in državni zbor vsakokrat poslanec. Takšnih zbornic pogrešajo kmetski ljudje in zato se toliko prezirajo njihove želje in potrebe. Ta krivica mora prenehati. Dajte kmetom kmetskih zbornic s tistimi pravicami, kakor jih imajo trgovske zbornice! Le tako pride kmetsko vprašanje v pravi tir in do srečne rešitve.

Vsaka reč mora sprožiti se o pravem času in ta je sedaj nastopil za kmetske zbornice. Za nje izjavil je se sijajni Dunajski shod avstrijskih katoličanov l. 1889, njih potrebo povdarjali so nemško-liberalni poslanci v državnem zboru in sedaj pripravlja nemška kmetijska družba Štajarska poseben črtež zakona o kmetskih zbornicah. Zato nameravam, ako bodem izvoljen v poslanca, v državnem zboru delovati v to, da se uvedejo kmetske zbornice!

Gospodarske stvari.

Čas krmljenja.

Živina ne more si pomagati sama, pa tudi povedati ne more, kaj in kedar bi rada dobila česa za v usta. Ona mora, hoče ali noče, to prepustiti nam, v čijih oblasti biva. Ako pa dobiva, kar in kedar ji je česa treba, tedaj nam je hvaležna in nas rada uboga pri delu, pa tudi nje život, jak in zdrav, dela nam veselje ter prinaša nam denarja, če prodamo živinče, kedar ga nam ni več treba ali pa nas je volja si mesto njega drugo postaviti v hleve.

V skrbi za živino čas krmljenja ni najzadnja briga. V tem ne sme veljati le naša volja, ampak gledati je na potrebe živinčet samih. Glavna stvar pa je v tem red in to natančen red. V jutro, precej rano hoče živinče žreti in na škodo mu je, ako mora dolgo čakati na krmo. To se mu vidi na nemiru, dokler ne dobi krme in kedar jo dobi, na hlastnem žrenji. V tem se izgodi le prerado, da živinče pogoltne krmo va-se, ne da jo poprej dobro oslini in prežveče. Tako pa mu je potlej tudi želodec ne prekuha dobro in zato je pride iz njega več ali manj take, da si je živinče ni porabilo v prid. Taka krma se je torej zastonj izvrgla. Isto velja potlej o krmljenji o poludne in na večer. Ni pa potrebno, da se daje med

tem časom živini krme, ako ni posebej zato uzroka, n. pr. če jo vprežemo in vidimo naprej, da ne bode moči dati ji v pravem času krme.

Kedar pa živino vprežemo, dobro je, če ji pustimo nekaj časa za to, da hrano, katero je dobila va-se, povžije in kolikor, toliko prebavi. Živinčetu ne stori dobro, če se hitro vpreže, ne da prebavi vsaj nekoliko poprej hrano. Ravno tako pa ni modro, če se deva živini v jasli ali pa v gare tudi čez noč krme, češ, da bode zato poprej sita v jutro in zato pripravna za vprego. Tudi živinčetu je treba, da počiva, to pa se ne izgodi, ako celo noč ongavi v krmi. Izlasti pri konjih se dela rado tako, da dobé v gare tudi čez noč krme, posebno, če jih je v jutro zarano treba vpreči. To ni prav in bolje je, če jim človek v jutro rano polaga po tem, ko so si že živali po nekaj izpočile.

Sejmovi. Dne 21. februvarija v Slov. Gradci. Dne 23. februvarija v Braslovčah, pri sv. Filipu in v Teharji. Dne 24. februvarija v Arveži, v Kozjem, v Ločah, v Rogaci, v Laškem trgu in v Slov. Bistrici. Dne 26. februvarija v Gradci in na Bregu v Ptuj in dne 28. v Slov. Gradci.

Dopisi.

Iz Grab pri Središči. („Brusu“.) Nekdo se je predrznil poslati več iztisov „Brusa“ v Središče in tudi na Grabe. Ta list prinaša sploh umazane, protiverske in proticerkvene dopise; tako je prinesel v števil. 3. to leto dopis iz Grab; v njem pa med drugim tudi občino Grabe ometava, češ, da so Grabljenci prilično kupili za zidanje šole prilični prostor, ter so ga hoteli brezplačno odpustiti. Vsako priliko so porabili in ugovarjali zidanju šole v Središči, (sedanja šola Središka stoji tik farne cerkve na Grabah) tako dolgo, da jim ni treba odstopiti prostora, ostane toraj njih lastnina, katera jim bo prilično dosti nesla, kar jim iz srca vošimo. Ob enem pa še grdi našega župnika gosp. V. Venediga. In zakaj? Ker so pravično tirjanje, naj bi se stavila šola pri cerkvi, občin Obrežja, Grab, Šalovec in pa Godince podpirali; to pa stori v ravno istem „Brusu“ pod telegrami „iz Središča“. Ko smo mi Grabljenci to čitali, ter videli, kako se naš g. župnik in pa g. kaplan pobalinsko napada, spoznali smo takoj, da dopis ni nikoli prišel iz rok Grabljenca, ampak iz tiste umazane meteži, ki ščuje pri nas zmiraj na cerkev in nje duhovnike in poprek na vse, kar je katoliškega. Metež, ki je ta dopis skovala in telegrame iztuhtala, hoče se nekako znesti nad občino Grabe, brž ko ne zato, ker je ona za ta najpripravniji prostor za stavbo nove šole izdala ne malo svotico 2500 gld. in ker je to najbolje jezi, da bi bila po takem